

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

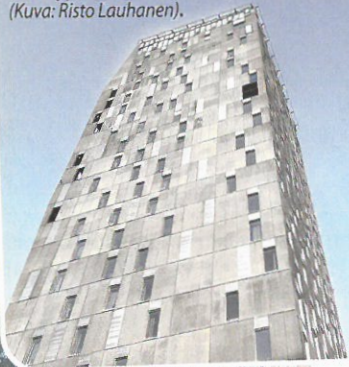
Lauhanen, R. (2021). Vakava Turvepäivä Tampereen Tornissa.
Koneyrittäjä, 52(10), 34–35.

Vakava Turvepäivä Tampereen Tornissa

Bioenergia ry järjesti Turvepäivän Tampereella hotelli Tornissa marraskuun lopulla. Tilaisuuden lomassa muisteltiin GTK:n kansallisia tilastolukuja turvetuotannosta. Nykyhetkestä 1930-luvulle saakka arvioiden Suomen turvetuotantoala on kaikkiaan ollut 126 000 hehtaaria. Tuotannon jälkeen entisistä kentistä noin 40 000 hehtaaria on metsitetty ja 10 000 hehtaaria maatalouskäytössä. Loput alueet ovat mm. kosteikkoja. Päivän turveviesti oli vakava kotimaisen huoltovarmuuden, kasvu- ja kuiviketurpeiden sekä alan yrittäjien toimeentulon kannalta. Bioenergia ry:n järjestämässä päivässä oli noin 40 osallistujaa aina Virosta asti.

Tampereen Torni-hotelli rautatieaseman läheisyydessä oli seminaaripaikkana. (Kuva: Risto Lauhanen).

Turve keskusteluttaa. Talvella 2021 harvennetusta suometsästä on nostettu kuiviketurvetta vuonna 1970. Metsän takana on 1960-luvun puolivälissä suosta raivattua peltoa. (Kuva: Risto Lauhanen).

Bioenergia ry:n jäsenkyselyn pohjalta "energiaturvetuotanto puolittui jälleen viime vuodesta, ja kokonaistuotantokin laski neljänneksellä" Hannu Salon toteamalla tavalla. (Kuva: Bioenergia ry).

Neova Groupin johtaja **Pasi Rantonen** oli tilaisuuden alussa mielissään, kun koronapandemiailanne on sallinut tapahtuman järjestämisen. Rantosen mukaan turvealan raju muutos jatkuu koko ajan. Energiaturpeen käyttö on puolitunut radikaalisti viime aikoina. Suomen hallituksen aikatauluista ollaan tässä teemassa kahdeksan vuotta etujassa. Alan toimijat ovat ahdingossa eikä alalle kaivattua ja luvattua apua ole tullut.

Turvealalta on Pasi Rantosen arvion mukaan katoamassa noin 2 000 henkilötyövuotta, eikä korvaavia työpaikkoja ole tarjolla. Oikeudenmukaisen siirtymän rahat-

kin ovat jääneet toistaiseksi vain puheiden tasolle turvetuottajien näkökulmasta asiaa tarkasteltaessa.

Yhteenvetona turvetuotannon alasajo on johtamassa siihen, että vuonna 2025 energiaturpeen päästöt tuotantokentiltä ja poltosta ovat alle prosentti Suomen kokonaispäästöistä ja alle 5 prosenttia liikenteen päästöistä.

Pasi Rantosen mukaan energiaturpeella ei voida turvata kotimaisen energian huoltovarmuusvarastoja. Huoltovarmuuskeskus olisi tehnyt toisenlaisia turveratkaisuja kuin nyt on Suomessa tapahtunut. Rantonen esitteli myös Bioenergia ry:n jäsenkyselyyn perustuvia vuoden 2021 turvetuotantolukuja.

Kokonaistuotanto on tänä vuonna noin 6,2 miljoonaa kuutiometriä turvetta. Jyrsinturpeen osuudesta on noin 2,2 miljoonaa, ja palaturpeen noin 0,5 miljoonaa kuutiota. Kasvu-, kuivike- ja kompostiturpeiden osuudet ovat yhteensä noin 3,5 milj. kuutiota.

Kuiviketurve varmistanut eläinten terveyttä ja hyvinvointia

Eläinlääkäri **Leena Suojalalla** MTK:sta oli painavaa asiaa kuiviketurpeesta varmistamassa eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tulevaisuus on tällekin alalle suuri haaste, kun eläinten hyvinvointi on

turvattu turpeen avulla antibiootivapaasti. Hapan turve on lisäksi estänyt erilaisten taudinaiheuttajien esiintymistä kotieläintiloilla.

Broilerikasvattamot sekä nautakarjan avopihatot, navetat, lampolat, hevostallit ja turkistarhat ovat käyttäneet kotimaista kuiviketurvetta. Turve on eläimille myös tärkeä virike. Turve on edistänyt eläimille tyypillistä käyttäytymistä mm. sikojen osalta. Lisäksi porsaasat ovat saaneet turpeesta rautaa, ja niiden anemiatilanne on helpottanut siltä osin. Myös broilerit voivat kylpeä turpeessa.

Kuiviketurpeet ovat estäneet kyllä maatalouden hajuhaittoja. Maatilan lietelantalan toimivuus on kyt-

ketty turpeen käyttöön. Turve sitoo hyvin lannan ja virtsan ravinteita, ja näin ravinteet on saatu turpeen avulla pelloille hyötykäyttöön. Turpeen imukyky on hyvä ja siksi se on ollut hyvä kuivike kotieläintuotannossa. Turpeessa ei ole torjunta-aineita eikä taudinaiheuttajia. Turve on ollut maatiloille tuttu ja turvallinen hyödyke. Lisäksi turvetta on ollut kohtuuhintaan hyvin saatavilla toistaiseksi.

Turpeen tumma väri ja likainen olemus ja pölyäminen ovat olleet tiettyjä haittoja. Nautapihatoissa turve voi myös jäätyä talvella. Toisaalta eläimille haitalliset mykobakteerit eivät ole olleet vain turpeen ongelmana **Taneli Tirkkosen** väitöskirjan mukaan.

Turve on taannut hyvän maidonlaadun. Lypsylehmille turve on ollut mukava makuualusta ja ollut apuna maitotilan bakteerien hallinnassa. Pelkona ovat nyt erilaiset sorkkatulehdukset. Turvepehku on ollut hyväksi broilereiden jalkapohjille.

Kotieläintuotanto on ollut antibioottivapaata. Osin turpeen takia antibiootit eikä salmonella ole rikastuneet suomalaisen elintarvikkeetjuun. *Kysymys kuuluukin, onko Suomessa jatkossa kustannustehokasta ja antibioottivapaata kotieläintuotantoa?* Myös eläinten hyvinvoinnin pelätään vaarantuvan, jos turvetta ei olisi saatavilla. Leena Suojala arvioi, ettei kuiviketurpeelle ole olemassa korvaavia vaihtoehtoja. Tutkimusta tarvitaan turvetta korvaavien tuotteiden löytämiseksi.

Kasvuturpeiden tilanne on haasteellinen

Kauppapuutarhaliiton toimitusjohtaja **Jyrki Jalkanen** asemoi kasvuturpeiden haasteellista tilannetta. Kasvuturpe on ollut suomalaisen kasvihuonetuotannon perusta. Turve on turvannut Suomen suuret kurkkusadot muihin maihin nähden. Kookosta ja kivivillaa on ollut vain vähän Suomessa kasvualustoina.

Vuodesta 1957 vuoteen 2020 saakka kasvihuoneiden satotasot ovat kymmenkertastuneet. Kasvihuonetuotannon pinta-ala on Suomessa noin 340 hehtaaria. Alan liikevaihto on 354 miljoonaa euroa, ja alalla on noin 5 500 henkilötyövuotta. Tomaatteja tuotetaan vuodessa 41 miljoonaa kiloa ja kurkua 54 miljoonaa kiloa.

Noin kaksikolmasosa tuotantotalasta ja tuotantoarvosta perustuu kasvuturpeeseen. Kasvuturpeen tarve on noin 0,2 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Mikään ajatusautomo ei ole löytänyt vastausta kasvuturpeen korvaamiseen tai vankka tutkimustieto perustuu kaikkien tietojen lähteille eli Googlessa havaittuun.

Luonnonvarakeskus on selvittänyt puukuituja, rahkasammalta ja lietteitä kasvuturvetta korvaaviksi kotimaisiksi vaihtoehtoiksi. Koronapandemia on osoittanut, ettei huoltovarmuuden kanssa voida pelillä. Näin ollen ulkolaiset vaihtoehtot eivät tule kyseeseen kasvuturpeen korvaajina.

Arvioiden mukaan kiinalaiset olisivat ostamassa kaiken kasvuturpeen maailmassa. Kasvualustojen pitää olla kustannustehokkaita, turvallisia, ympäristöystävällisiä, teknisesti käyttökelpoisia, jälkikäyttökelpoisia, helposti saatavissa olevia ja hyvien satotasojen turvaajia.

Jos kasvuturve poistuisi käytöstä, merkittävä osa kotimaisesta kasvihuonetuotannosta loppuisi. Myös metsäpuuiden taimikasvatus olisi vakavassa tilanteessa ilman kasvuturvetta. Uusia kasvualustoja ei voida ottaa noin vain käyttöön. Ideasta tuotteeksi kehityspolku voi hyvinkin kestää kymmenen vuotta. Luonnonvarakeskuksella on yritysten kanssa tutkimusta kasvuturvepuolella menossa.

Tuotantokaluston romutustukilaki ja luopumistuki vireillä

TEM:n asiantuntija **Mikko Huuskonen** korosti, että turvealan säädökset saataisiin nopeasti kuntoon. Turvepäivän hetkellä turvetuotantokoneiden romutustukilaki vuosille 2022-2023 oli lausunnolla.

Jyrsinturvetuotannon konekalusto on keskiössä romutustukilaissa. Palaturvekoneet eivät kuulu lausunnolla olevien säädösten piiriin. Tukiasioiden käsittely on aikanaan menossa Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen alaisuuteen. Tuki kohdistuisi yrityksille. Tuen hakijan pitäisi olla merkittynä yritystietojärjestelmään ennen vuotta 2020, samoin romutettavan koneen tai kaluston. Lisäksi poistettavasta kalustosta olisi tehtävä rekisteröintimerkintä. Yli 15 vuotta vanhoille koneille ja laitteille tukea ei saisi. Tukiprosentit ovat 30 tai 60 prosenttia. Koneista ja laitteista tarvitaan yksilöidyt hankintatiedot sekä romutustodistus. Tuki maksetaan yhdessä erässä kerralla.

Toinen asia on siirtymäkauden tuki, mikä on luopumistukeen rinnastettava asia. Tarkemmin puhutaan turvetuotantoa koskevasta luo-

pumiskorvausasetuksesta, joka olisi hyvä saada voimaan vuoden 2022 alussa. Luopumiskorvausasia on vielä valmisteilla lähiviikkoina. Lisätietoja säädösten valmisteluista saa työ- ja elinkeinoministeriöstä mm. Petri Hirvoselta. Lisäksi Ely-keskuksista voi kysyä ja hakea apua alan kysymyksiin. Joka tapauksessa molemmat tuet olisivat de minimis -tukisäädösten alaisia.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston tuet eli JTF-tuet kiinnostavat

Kehittämispäällikkö **Outi Pakarinen** Keski-Suomen Ely-keskuksesta kertoi JTF-tukien mahdollisuudesta turvealalle. Kansallinen JTF-koordinaatiotyöryhmä (Just Transition Fund) on osaltaan valmistellut asioita. Valmistelut ovat pohjautuneet myös maakunnallisiin turvealan aluevaikutuksia koskeviin tietoihin. Kansallinen rahoitusjako on laadittu kuluvan vuoden syyskuun lopulla. Rahoitusjako on osa rakennerahoitusten kokonaisuutta.

Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan maakunnan JFT-osuus on noin 31 miljoonaa euroa kansallisella tasolla. Maakuntien liitot myöntävät JTF-rahoitukset alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan eli tki-toimintaan. Samoin yritystuet kuuluvat aikanaan maakuntien liitoille.

JTF-tuet ovat lähellä EAKR-rahoitusta. Ohjelman sisältöteemoina ovat tässä vaiheessa uudet liiketoimintamahdollisuudet turveyrityksille aluetalouksien uudistamisessa ja uuden osaamisen kehittäminen alueilla. Tutkimus- ja kehittämisspanostukset liittyisivät uusiin energiamuotoihin ja turvetuotantoalueiden jälkikäyttöön tki-toimijoiden ja yritysten yhteistyönä. Suomessa JTF-rahoitus käsittää 14 maakuntaa.

JTF-valmisteluasiakirjoja on mm. Etelä-Pohjanmaan osalta lähetetty EU:n komissiolle, josta odotetaan niille palautetta. Keväällä 2022 Suomen JTF-suunnitelmat etenisivät valtioneuvostolle. Kesäkuussa suunnitelmat siirtyvät komissiolle ja heinäkuussa 2022 ohjelman toimeenpanon pitäisi tällä tiedolla käynnistyä. Varsinaiset Hankkeet ovat käynnissä tällä tiedolla syksyllä 2022.

Turvetuotantoalueiden jälkikäyttö haasteellista

Oulun Energia Oy:n laatu- ja ympäristöjohtaja **Tarja Väyrynen** kertoi turvetuotantoalueiden poistumisen nopeasta kiihtymistahdista. Turvemaakuntien Ely-keskuksille onkin ennakoitavissa kasvavia työmääriä suopohjien lopputarkastuksissa. Tarkoitus on päästä nopeasti uusiin maankäyttömuotoihin entisillä turvetuotantoalueilla. Artikkelin kirjoittaja puolestaan arvioi, että jälkikäyttötoissa voidaan työllistää koneyrityksiä.

Viime kädessä maanomistaja päättää uudesta maankäytöstä. Viranomaiset ja energiayhtiöt ovat haastavassa tilanteessa Väyrysen mukaan silloin, jos maanomistajat eivät vastaa alueiden käyttöä koskeviin kysymyksiin. Arvion mukaan turvetuotantoalueista menisi metsätalouteen 70-75 %, maatalouteen 10-15 % ja riistakosteikkoihin 10 %. Lisäksi rakentaminen on uusi maankäyttömuoto mm. tuuli- ja aurinkovoimaloille. Ajatus on saada tuotantoalueet hiilinieluksi.

Eri rahoitusinstrumenttien käyttö on hyvä ennalta huolella tarkistaa jälkikäyttömuotojen tukemisessa. Tarja Väyrysen mielestä jälkihoitokemusten lupaprosessien tulisi olla sujuvia.

Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen ylitarkastaja **Kirsi Kalliokoski** korosti kommenttipuheenvuorossaan, jotta turvetuotantoalueen jälkihoitovaihe kuuluu turvetuotannon lupavalvontaan, mutta jälkikäyttö ei. Jälkihoitovaiheessa korostuvat ympäristöluvun määräykset. Jokainen turvetuotantoalue on kuitenkin yksilöllinen omine lupamääräyksineen. Jälkihoitovaiheesta olisi hyvä voida koostaa muistilista. Myös droonien käyttö päätöksenteon tukena sujuvoittaa toimintaa. Lopuksi on syytä muistaa, että ympäristöluvun haltija vastaa jälkihoitovaiheen velvoitteista.

Turvepäivä antoi hyvää taustatietoa eteläpohjalaisen turvekeskusteluun. Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Vaasan yliopiston Vebicin toteuttama HYBE-hanke on mm. seurannut eteläpohjalaista JTF-työtä ja laatinut maakunnallista energiatietokarttaa. Hybridienergiainkeräystä rahoittavat Maaseutuohjelmassa Etelä-Pohjanmaan Ely-keskus, MTK:n Säätiö, Työnsä Säästöpankkisäätiö, Seinäjoen Energia Oy ja EPV Energia Oy.